

DI SẢN V.I.LÊNIN TRONG THẾ GIỚI NGÀY NAY VÀ SỰ NGHIỆP ĐỔI MỚI Ở VIỆT NAM*

GS, TS LÊ HỮU NGHĨA

Ủy viên Trung ương Đảng,
Giám đốc Học viện Chính trị - Hành chính
quốc gia Hồ Chí Minh

... Trong cuộc đời hoạt động cách mạng phong phú của mình, Lênin là người đã có cống hiến đặc biệt xuất sắc trong việc bảo vệ, phát triển chủ nghĩa Mác và là người sáng lập Nhà nước xã hội chủ nghĩa đầu tiên trên thế giới. Di sản Lênin đã có tầm ảnh hưởng sâu rộng trong phong trào cộng sản và công nhân quốc tế, trở thành tài sản chung của toàn nhân loại trong hành trình xây dựng một thế giới ngày càng tốt đẹp hơn. Di sản đó rất phong phú, đồ sộ mà chúng ta chỉ có thể khái quát trên một số phương diện chính.

1. Giá trị bền vững của di sản Lênin

V.I.Lênin là người kế tục, bảo vệ và phát triển chủ nghĩa Mác trong thời đại mới

* Trích Báo cáo đề dẫn tại Hội thảo khoa học quốc gia "Di sản V.I.Lênin trong thế giới ngày nay và sự nghiệp đổi mới ở Việt Nam"

GS, TS Lê Hữu Nghĩa đọc Báo cáo đề dẫn tại Hội thảo

Như đã biết, chủ nghĩa Mác ra đời từ giữa thế kỷ thứ XIX, với *Tuyên ngôn của Đảng Cộng sản* bất hủ. Kể từ đó, giai cấp công nhân đã có một học thuyết cách mạng dẫn đường trong cuộc đấu tranh chống ách áp bức, bóc lột của giai cấp tư sản nhằm giải phóng mình và giải phóng toàn nhân loại. Dưới ngọn cờ của chủ nghĩa Mác, giai cấp công nhân đã được tổ chức, được lãnh đạo bởi chính đảng của mình.

Ảnh hưởng của chủ nghĩa Mác ngày càng lan rộng ra nhiều khu vực trên thế giới.

Là một thanh niên trí thức có tư tưởng cấp tiến, không chấp nhận chế độ Nga hoàng thối nát, lạc hậu, Lênin đã sớm tham gia các hoạt động cách mạng chống chế độ đương thời. Lênin nhận thấy bản chất khoa học và cách mạng của chủ nghĩa Mác, tự nguyện trở thành một người mácxít và chiến đấu đến hơi thở cuối cùng cho sự thành công của chủ nghĩa Mác.

Vượt qua nhiều khó khăn thử thách, Lênin luôn kiên định lập trường mácxít, đấu tranh không khoan nhượng với các thế lực thù địch trên cơ sở luận cứ khoa học sắc bén. Lênin đã phê phán triệt để tư tưởng tà khuynh, hữu khuynh, nhân danh chủ nghĩa Mác để chống phá chủ nghĩa Mác, phê phán tư tưởng của phái “dân túy Nga”, phái “mácxít hợp pháp” và những biểu hiện của chủ nghĩa xét lại, bảo vệ sự trong sáng của chủ nghĩa Mác.

Trong cuộc đấu tranh đó, chủ nghĩa Mác đã được phát triển một cách toàn diện cả trên ba lĩnh vực triết học, kinh tế chính trị học và chủ nghĩa xã hội khoa học.

Lênin đã có cống hiến xuất sắc trong việc phát triển chủ nghĩa duy vật mácxít trên hàng loạt các khía cạnh như quan niệm về vật chất, về mối quan hệ giữa vật chất và ý thức, về các khái niệm, phạm trù triết học, về lý luận nhận thức cùng hàng loạt các vấn đề cơ bản khác của triết học. Người đặc biệt quan tâm đến phép biện chứng và có những đóng góp đặc biệt trên lĩnh vực này. Theo

Lênin, giữa phép biện chứng, lôgic học và lý luận nhận thức có sự thống nhất.

Lênin cũng phát triển lý luận *kinh tế chính trị* học mácxít trong giai đoạn đế quốc chủ nghĩa trên hàng loạt các vấn đề như: quá trình hình thành chủ nghĩa tư bản ở Nga; về tính chất “đan xen” khách quan của các thành phần kinh tế và tính không thuần nhất của sở hữu trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội; về kinh tế tư bản nhà nước và sự cần thiết phải sử dụng chuyên gia tư sản, về chế độ hợp tác, về vai trò và biện pháp công nghiệp hóa, cải tạo và phát triển nông nghiệp, thương nghiệp xã hội chủ nghĩa; về việc sử dụng động lực lợi ích trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội, v.v..

Trước thực tiễn mới của thời đại, Lênin đã có đóng góp to lớn làm phong phú *chủ nghĩa xã hội khoa học*. Tiêu biểu là lý luận về xây dựng Đảng kiểu mới, về sự chuyển biến cách mạng dân chủ tư sản kiểu mới thành cách mạng xã hội chủ nghĩa, lý luận về nhà nước xã hội chủ nghĩa và cách mạng xã hội chủ nghĩa; về vai trò vĩ đại của quần chúng nhân dân mà nòng cốt là khối liên minh công - nông - trí thức dưới sự lãnh đạo của Đảng trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội. Trong điều kiện một nước tiểu nông lạc hậu tiến lên xây dựng chủ nghĩa xã hội, nhiều vấn đề mới nảy sinh từ thực tiễn đã được Lênin nghiên cứu và giải quyết đúng đắn mà chính sách kinh tế mới (NEP) là một trong nhiều dẫn chứng chứng minh sự phát triển hết sức sáng tạo chủ nghĩa Mác vào điều kiện nước Nga. Những sáng tạo đó cho thấy năng lực trí

tuệ và sự nhạy cảm của Lênin khi đánh giá tình hình thực tế cũng như sự trung thành của ông với chủ nghĩa Mác. Di huấn mà Lênin để lại cho chúng ta là, phải luôn xuất phát từ thực tiễn, phải phân tích cụ thể tình hình cụ thể và ông xem đó là bản chất, linh hồn sống của chủ nghĩa Mác.

Những đóng góp xuất sắc của Lênin về tư tưởng, lý luận đã làm thành “giai đoạn Lênin” của quá trình phát triển chủ nghĩa Mác. Như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: “Người kế tục một cách thiên tài sự nghiệp vĩ đại của Mác và Ăngghen trong những điều kiện lịch sử mới là V.I. Lênin”¹.

Lênin là người đưa chủ nghĩa xã hội khoa học từ lý luận trở thành hiện thực, lãnh đạo thành công cuộc cách mạng xã hội chủ nghĩa đầu tiên trên thế giới

Gần 70 năm sau Tuyên ngôn của Đảng Cộng sản, nhân loại đã chứng kiến một sự kiện lịch sử có tính vạch thời đại, đó là thắng lợi của Cách mạng Tháng Mười vĩ đại, hình thành nhà nước xã hội chủ nghĩa đầu tiên trên thế giới. Là lãnh tụ của Cách mạng Tháng Mười, Lênin đã biến những nguyên lý của chủ nghĩa Mác trở thành hiện thực sinh động. Thông qua cuộc cách mạng đó, Người đã giải đáp những vấn đề cơ bản nhất mà thời đại mới đặt ra cho giai cấp công nhân khi thực hiện sứ mệnh lịch sử của mình.

Nhờ phân tích chính xác sự chuyển hóa của chủ nghĩa tư bản dẫn đến việc hình thành chủ nghĩa đế quốc, Người đã vạch ra các đặc điểm, mâu thuẫn cơ bản của chủ nghĩa đế quốc và dự báo về sự tất yếu diệt vong của

nó. Nhận định thiên tài của Lênin về quy luật phát triển không đều và sự xuất hiện khâu yếu nhất trong sợi dây chuyền của chủ nghĩa đế quốc cùng khẩu hiệu “Biến chiến tranh đế quốc thành nội chiến cách mạng!” đã chỉ ra thời cơ cho Cách mạng Tháng Mười thắng lợi, mở ra một thời đại mới, thời đại quá độ từ chủ nghĩa tư bản lên chủ nghĩa xã hội trên phạm vi toàn thế giới.

Qua thực tiễn Cách mạng Tháng Mười Nga, Lênin đã làm rõ tính tất yếu của con đường đi lên chủ nghĩa xã hội của mọi dân tộc như là biểu hiện biện chứng giữa cái phổ biến và cái đặc thù, vì vậy, sớm muộn, các dân tộc sẽ tiến lên chủ nghĩa xã hội bằng cách riêng của mình, mỗi dân tộc sẽ “in dấu ấn của mình” lên tiến trình, biện pháp, con đường xây dựng chủ nghĩa xã hội...

Trong bối cảnh chủ nghĩa tư bản duy trì nạn áp bức giai cấp cùng nạn áp bức dân tộc, phát động các cuộc chiến tranh đế quốc. Lênin khẳng định, các dân tộc có quyền bình đẳng, quyền tự quyết và sự liên hiệp giữa giai cấp công nhân các dân tộc trong sự nghiệp giải phóng dân tộc là một tất yếu của lịch sử. Khẩu hiệu nổi tiếng của Người là: “Vô sản toàn thế giới và các dân tộc bị áp bức đoàn kết lại”. Tư tưởng ấy của Lênin cùng ảnh hưởng của Cách mạng Tháng Mười Nga đã mở đầu cho phong trào giải phóng dân tộc vô cùng mạnh mẽ trong thời đại ngày nay, hình thành một dòng thác cách mạng tấn công vào dinh lũy của chủ nghĩa đế quốc.

Lênin đã nhận thấy vai trò to lớn và mối quan hệ mật thiết của cách mạng giải phóng

dân tộc với cách mạng xã hội chủ nghĩa trong thời đại mới, “độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội”. Đó là chỉ dẫn quý báu cho các dân tộc trong quá trình lựa chọn con đường phát triển nếu không muốn độc lập dân tộc chỉ tồn tại trên danh nghĩa.

Lênin - một nhân cách mẫu mực của người cộng sản

Không chỉ để lại một di sản tư tưởng, lý luận vĩ đại, Lênin còn để lại cho chúng ta một nhân cách cao đẹp, là mẫu mực của người cộng sản chân chính.

Sinh ra trong một gia đình trí thức vì vậy Người được hưởng thụ một nền giáo dục gia đình rất nghiêm túc nhưng cũng giàu tính vị tha, đôn hậu, vốn là nét đẹp truyền thống của văn hóa Nga, con người Nga. Vì vậy, khi vào trường đại học, được nghiên cứu chủ nghĩa Mác cùng tư tưởng của những nhà cách mạng, nhà văn hóa Nga, Lênin đã sớm lựa chọn chủ nghĩa Mác bởi suy cho cùng đó là chủ nghĩa có thể đem lại sự giải phóng toàn diện cho con người cả về tâm hồn và thể xác.

Tim hiểu nhân cách Lênin, điều dễ nhận thấy là, con người đó dường như có hai mặt tương phản nhưng đều thống nhất ở động cơ, mục đích sống và hành động vì giai cấp công nhân và những người lao động cần lao. V.I.Lênin yêu người lao động và chính Người là hiện thân của sự lao động tận tụy, quên mình song Người cũng căm ghét thói xa hoa, ăn bám đến cùng. V.I.Lênin thương yêu đồng chí, đồng đội, thương yêu con người hết mực song cũng kiên quyết đấu tranh không khoan nhượng với kẻ thù của

giai cấp, của nhân loại. Người đã để lại cho chúng ta một phong cách sống giản dị, cần kiệm, gần gũi nhân dân, một lối sống cao thượng, một cách làm việc ngăn nắp, khoa học, một nghị lực phi thường để vượt mọi khó khăn, một thái độ không khoan nhượng, không khuất phục trước kẻ thù, một quyết tâm sắt đá vì sự nghiệp cách mạng. Lênin thực sự là tấm gương mẫu mực của một người cộng sản.

2. Chủ nghĩa Lênin soi sáng con đường cách mạng Việt Nam

Là ngọn đèn soi sáng con đường cách mạng của giai cấp công nhân và những người lao động trên toàn thế giới, chủ nghĩa Lênin cũng là ngọn đèn soi sáng con đường cách mạng Việt Nam.

Một thế kỷ trước, vào năm 1911, không chấp nhận cảnh dân tộc lầm than, nô lệ trước sự thống trị bạo tàn của thực dân, phong kiến, người thanh niên Nguyễn Tất Thành đã quyết ra đi tìm đường cứu nước. Bôn ba bốn biển năm châu, Người đã tìm thấy chân lý từ Luận cương của Lênin về các vấn đề dân tộc và thuộc địa. Người nói, luận cương của Lênin đã làm cho tôi rất cảm động và rất phấn khởi, sáng tỏ, tin tưởng biết bao. Ngồi một mình trong phòng mà tôi nói to lên như đang nói trước quần chúng đông đảo: “Hỡi đồng bào bị đọa đày đau khổ! Đây là cái cần thiết cho chúng ta, đây là con đường giải phóng chúng ta”². Từ đó, Người hoàn toàn tin theo Lênin và trở thành người cộng sản Việt Nam đầu tiên theo chủ nghĩa Lênin. Người cho rằng, chủ nghĩa Lênin là “cái cảm

“cảm nang thần kỳ”, “là kim chỉ nam”, “là mặt trời soi sáng con đường chúng ta đi tới thắng lợi cuối cùng” bởi, bây giờ học thuyết nhiều, chủ nghĩa nhiều, nhưng chủ nghĩa chân chính nhất, chắc chắn nhất, cách mạng nhất là chủ nghĩa Lênin.

Dưới ngọn cờ của một đảng mácxít chân chính, được vũ trang bằng chủ nghĩa Mác-Lênin, Đảng ta đã lãnh đạo cách mạng vượt qua nhiều khó khăn, thử thách, liên tục giành được những thắng lợi vô cùng to lớn, hoàn thành cách mạng dân tộc, dân chủ nhân dân, thống nhất Tổ quốc, tiến hành công cuộc đổi mới, đưa dân tộc theo con đường xã hội chủ nghĩa.

Trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn xác định chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho mọi hành động. Vai trò là “cảm nang thần kỳ, mặt trời chói lọi soi đường cho chúng ta đi tới chủ nghĩa xã hội...” đã giúp Đảng ta giữ vững nguyên tắc mácxít leninist trong việc hoạch định và thực thi đường lối chính trị, trong việc nhận thức đầy đủ hơn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam mặc cho tình hình thế giới và trong nước có lúc gặp nhiều khó khăn to lớn và sự chống phá của các thế lực thù địch ngày càng quyết liệt.

Những chỉ dẫn của Lênin về xây dựng chủ nghĩa xã hội ở một nước chưa qua giai đoạn phát triển tư bản chủ nghĩa, nhận thức về đặc điểm, tính chất và những biện pháp để vượt qua thời kỳ quá độ theo kiểu phát

triển "rút ngắn" của loại hình quá độ gián tiếp để đi lên chủ nghĩa xã hội; về vai trò và nhiệm vụ của Đảng trong quá trình lãnh đạo đất nước “chuyển trọng tâm sang tổ chức, xây dựng kinh tế”, về nhà nước xã hội chủ nghĩa và nền pháp chế xã hội chủ nghĩa, đặc biệt là những tư tưởng của Lênin về “chính sách kinh tế mới”... đã trở thành cơ sở lý luận quan trọng để chúng ta tiến hành sự nghiệp đổi mới. Tuân theo Di huấn của Lênin, Đảng ta đặt trọng tâm của sự nghiệp đổi mới là đổi mới kinh tế, với việc xây dựng nền kinh tế nhiều thành phần, thực hiện cơ chế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa; cùng với đó là quan tâm đến động lực lợi ích và kết hợp hài hoà các lợi ích để phát triển sản xuất, củng cố quan hệ sản xuất xã hội chủ nghĩa, cải thiện và nâng cao đời sống nhân dân... Từ chỉ dẫn của Lênin rằng, người cộng sản phải biết thấu thái những giá trị nhân loại để xây dựng chủ nghĩa xã hội, chúng ta đã tích cực và chủ động hội nhập kinh tế quốc tế, qua đó nâng cao vị thế của Việt Nam trên trường quốc tế và thu hút thêm ngoại lực... Nhờ đó, đổi mới đã đạt được nhiều thành tựu to lớn và có ý nghĩa lịch sử, chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam đã được nhận thức ngày càng rõ hơn.

...

---

1. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, CTQG, H, 2002, T.7, tr.513

2. *Sđđ*, T.10, tr.127.